

Особливості організації виконання судових військових експертиз у контексті цифровізації

Володимир Чупрун

завідувач сектору досліджень з охорони праці, військових та електротехнічних досліджень, ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Мін'юсту України, м. Харків, Україна, e-mail: chvt5676@gmail.com

Обґрунтовано необхідність цифровізації судово-експертної діяльності. Розкрито зміст понять «інформаційна технологія» та «цифровізація». Зазначено співвідношення категорій цифровізації. Наведено напрями цифровізації судово-експертної діяльності. Визначено проблемні питання під час упровадження цифровізації у процес судово-експертної діяльності.

Ключові слова: воєнний стан; інформаційна технологія; цифровізація; інформатизація; комп'ютеризація.

Peculiarities of Organizing Conduct of Forensic Military Examinations in the Context of Digitization

Volodymyr Chuprun

The need for digitizing forensic expert activity has been substantiated. The concepts "information technology" and "digitization" have been defined. The ratio of digitization categories has been indicated. Directions for digitizing forensic expert activity have been outlined. Problematic issues related to the implementation of digitization in forensic expert activities have been identified.

Keywords: martial law; information technology; digitization; informatization; computerization.

Неспровокований відкритий повномасштабний воєнний напад на Україну, розпочатий росією 24 лютого 2022 року, є частиною російсько-української війни, яка була розв'язана в 2014 році. У зв'язку з військовою агресією РФ проти України Указом Президента України було введено в країні правовий режим воєнного стану [1], що дало змогу сконцентру-

вати всі зусилля нашої країни на протистоянні агресору.

Із початком повномасштабного вторгнення російських військ на територію України суттєво збільшилась кількість надходжень судових військових експертиз та експертних досліджень зі Служби безпеки України, Офісу Генерального прокурора, спеціалізованих та місцевих прокуратур,

Державного бюро розслідувань, Національної поліції для подальшого їх застосування як джерел доказів у міжнародних судових інституціях (зокрема, у Міжнародному кримінальному суді).

Це спричинило об'єктивну потребу конгломерації зусиль і обміну досвідом функціонування судових експертів в умовах війни. Тому постало питання щодо створення інформаційних ресурсів, які відповідають сучасним реаліям і сприятимуть підвищенню ефективності судово-експертної діяльності. Слід зазначити, що під поняттям «інформаційна технологія» необхідно розуміти цілеспрямовану організовану сукупність інформаційних процесів із застосуванням техніко-криміналістичних засобів, які забезпечують високу швидкість оброблення даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх зберігання [2].

Цифровізацією охоплюється все більша кількість операцій, які виконуються у процесі судово-експертної діяльності. Поняття «цифровізація» припускає перетворення інформації на цифрову форму. Категорії цифровізації та інформатизації співвідносяться як форма й зміст. Технічним забезпеченням інформатизації є комп'ютеризація.

Наявний на даний час у судових військових експертів ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» практичний досвід щодо цифровізації судово-експертної діяльності дає змогу виокремити такі її напрями:

- 1) удосконалення документообігу;
- 2) створення й застосування автоматизованих інформаційно-пошукових систем судово-експертного призначення;
- 3) автоматизація експериментів;
- 4) експертний облік невідсортованих об'єктів;
- 5) перспективне впровадження системи інформаційної безпеки;
- 6) перспективне впровадження систем штучного інтелекту;
- 7) створення узагальненої інформаційної системи судово-експертної діяльності в межах однієї установи;
- 8) виявлення ознак протиправної діяльності в мережі «Інтернет»;
- 9) розвиток і застосування робототехніки.

Водночас необхідно зауважити, що під час упровадження цифровізації у процес судово-експертної діяльності виникають труднощі процесуального характеру, поміж яких актуальні такі проблеми:

- вилучення цифрових слідів;
- залучення стороннього науково-технічного обладнання;
- валідація експертних методик;
- межі компетенції судового експерта;
- допит експерта в суді;
- організаційні проблеми застосування стандартного програмно-технічного забезпечення.

Отже, необхідність цифровізації судово-експертної діяльності обумовлена збільшенням обсягу та складності експертних завдань, що розв'язуються в умовах воєнної агресії проти України.

Перелік джерел посилання

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/64/2022> (дата звернення; 20.10.2024).
2. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення; 20.10.2024).